

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. VIII. De Nuntiis Sive Legatis Sedis Apostolicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

num 1233. a duabus monialibus ex familia de Rosenburg & Landenburg, sita in Suevia prope Bibracum, est ordinis Cisterciensis.

II. Abbatissa Gutencellensis, Gutzzell fundata a duabus sororibus Comitissis de Schlofsberg, sita in Suevia intra Ulmam & Memmingam.

III. Abbatia Rothmonasteriensis, Rothen-Münster fundata anno 1626. ab Hemma Baronissa de Wildenberg, ordinis Cisterciensis, sita in Suevia prope Rothwilam,

IV. Abbatia Bayndensis zu Bänd/ fundata seculo 13. à Barone Schenck de Winterstett, Ord. Cisterciensis. Sita in Suevia prope Ravensburg.

V. Abbatia Burscheidenensis, ex monasterio virorum anno 1220. versa in Abbatiam foeminarum, Ordinis S. Bened. sita prope Aquisgranum.

VI. Abbatia ad S. Joannem Lubeckæ, quæ modo addicta religioni Protestantium; Abbatissa per suos delegatos adhuc habet vocem & sessionem in Comitibus Imperii.

§. VIII.

DE NUNTIIS SIVE LEGATIS SEDIS APOSTOLICÆ.

SUMMARIÆ.

1. Dignitas Nuntiorum Apostolicorum. 2. Quotuplex sit differentia legatorum sedis Apostolicæ. 3. Sunt instar Romanorum Proconsulum & Præsulum in Provincia legationis. 4. Possunt condere statuta etiam post discessum suum valitura. 5. Possunt super causa electionis Episcopi examen instituere. 6. An & quando possit se immiscere causæ alteri specialiter delegatæ. 7. Potest judicem delegatum prevenire. 8. Potest sententiam judicis à Papa delegati confirmare. 9. Legati à latere in quo sint digniores Nuntii

Apostolicis? 10. Legati à latere an & quatenus possint conferre beneficia in Provincia sua legationis. 11. Quæ beneficia excipiantur. 12. Legatus à latere, vel qui missus cum potestate legati à latere, an & quatenus possit absolvere ab excommunicatione reservata Pontifici. 13. Quid proprium sit legatis missis seu Nuntiis Apostolicis. 14. Quæ prerogativa competat legatis natis. 15. Recensentur diversi legati nati variarum Nationum. 16. Legati in Provinciis sibi assignatis habent jurisdictionem ordinariam.

1. Maxima inter personas ecclesiasticas refulgent eminentia legati sedis apostolicæ, quos huc refero,

non quasi ordo dignitatis eos huc juberet collocandos, cum eosdem alias statim post cardinales retulisset,

fem, sed quia extraordinaria nec perpetua, ut alii prælati, dignitate aut jurisdictione funguntur.

2 Legati sedis apostolicæ in triplici sunt differentia, legati à latere nimirum, legati missi, legati nati, *legati à latere* dicuntur, qui ex collegio cardinalium ad latus Pontificum Romæ residentium, ex causa legationis in provincias destinantur; *Legati missi* seu *nuntii apostolici* compellantur, qui extra collegium cardinalium ad imperatores, reges, principes, provincias ablegantur. *Legati nati* vocantur, quibus legationis munus cum officio & dignitate quasi connascitur.

Quæres 1. *Quanam sint communia omnibus legatis?*

3 Resp. Quod sint 1 instar Romanorum proconsulum & præsidum, in provincia legationis jurisdictionem & gubernationem habentes, ut ibidem, *evellant & dissipent, & edificent & plantent.* Prout loquitur Clemens IV, in *cap. legatos 2. de offic. leg. in 6.*

4 Secundo: Quod statuta possint condere, post suum discessum quoque duratura, *dict. cap. legatos. & cap. ult. eod.* proindeque in prima statim instantia per viam simplicis quærelæ jure decretalium adiri possunt. *cap. cum non ignoretis 1. de offic. legati* quamvis per concilium Trid. *sess. 24. de reform. cap. 20.* statutum fuerit primam instantiam episcopis seu iudicibus ordinariis, nequidem à sedis apostolicæ legatis præripi vel auferri debere, P, En-

gel n. 10. *de offic. leg.* P. König. *ibid. n. 9.* P. Wiestner. *ibid. n. 9.* nisi scilicet ordinarius intra biennium à die motæ litis numerandum negligat, vel nisi per appellationem à sententia definitiva ad legatum devolvatur.

Et in ipso appellationis processu observandum est *cap. 3. de appellat. in 6.* ut decernit idem Trident. *sess. 22. cap. 7.* & quoad appellationem in causis criminalibus observari debet decretum ejusdem concilii *sess. 13. cap. 3. de reform.*

Tertio: Potest legatus sedis apostolicæ etiam super causa electionis episcopi examen instituere, ita tamen, ut examen & informationes ad Papam mittere debeat, & ex eo tempore non possit amplius in causa procedere, quia interim suspensa est ejus jurisdictione. Prout sumitur ex *cap. licet 5. de offic. legat.* Ratio est, quia si iudex examen causæ, seu causam instructam ad principem seu superiorem referre decrevit cum partium approbatione, & tamen pendente relatione procedat, irritus est processus, tanquam factus à iudice in competente; alioquin enim, si inferior interim posset aliquid in causa procedendo immutare, videretur superioris authoritati illudere, *l. 13. C. de appellat. l. 1. C. de relat. can. 12. caus. 2. quest. 1.*

Quarto: Quamvis legatus sive nuntius (etiam de latere) non possit causam specialiter à S. Pontifice alteri delegatam, ad suam cognitionem trahere, vel sententiam à delegato

Fff 2

delegato in causa speciali, secundum formam mandati, latam irritare, adeoque se non possit immiscere cognitioni ac processui certæ causæ specialiter commissæ, nec impedire commissionem specialem, *cap. studuisti. 2. de offic. legati*, quia scilicet mandatum generale non derogat speciali, quoad illam speciem; neque jurisdictio minoris judicis expirat præsentate majore, *can. 39. caus. 11. quest. 1. can. 6. dist. 95.* id tamen limitatur, nisi causa nova, vel antea non prævisa à delegante superveniat, qua cognita verisimiliter non emanasset illa commissio specialis; quo casu legatus generalis prohibere potest delegato speciali, ne in negotio sibi commissio procedat, vel formam procedendi ei præscribere. *arg. l. 10. ff. mandat. Abbas in cap. 2. n. 2. de offic. legati* limitatur etiam secundo, nisi delegatus specialis contra formam mandati apostolici procedat, tum enim legatus generalis se immiscere & acta ejus rescindere aut declarare potest, quia jurisditionem super causa specialiter commissâ habitualiter retinet. *Imola in cap. 2. n. 3. de offic. legati* idque colligitur argumento à contrario sensu, quia per *cit. cap.* non potest legatus generalis sententiam delegati specialis, si secundum formam mandati lata sit, irritare; ergo si contra formam mandati lata sit, irritare eam poterit. Idem dicendum, si sententia delegati ex alio capite sit nulla, ut quia lata contra jus constitutionis;

tunc enim legatus generalis non impeditur cognoscere & declarare, illam esse nullam.

Quinto: Potest legatus generalis seu ordinarius delegatum in causa prævenire & causam contra impetranter mandatum seu commissionem specialē cognoscere, antequam litteræ commissionis sint præsentatæ judici delegato, quo casu poterit legatus in causa cæpta progredi; secus si illæ jam fuerint præsentatæ delegato, quia quoad exercitium jurisditionis non attenditur tempus datæ, sed præsentationis litterarum. Hostiensis & alii apud Fagnanum *in cit. cap. studuisti 2. n. 12. de offic. legati.*

Sexto: Quamvis legatus generalis non possit sententiam delegati sedis apostolicæ irritare, potest tamen sententiam rationabiliter latam à delegato confirmare, & executioni mandare, *cit. cap. 2. in fin.* Quæ confirmatio saltem est approbatio quædam seu testimonium quoddam, ad hoc inserviens, ut legatus sententiam à delegato latam, & à se approbatam, nullitatis postea arguere non possit. *Glossa in cit. cap. 2. V. confirmare, & ibidem Hostiensis V. eod. Abbas ibid. n. 5. de offic. legat.*

Corollarium. Quæ dixi hætenus communia esse legatis, & quæ dicam paulo inferius de speciali jurisditione ac potestate, ita intelligenda sunt, quod pendeant tum absolute, tum quoad extensionem aut restrictionem ex vo-
lun-

Iuntate Pontificis delegantis. Layman. in cap. 4. n. 4. Pirrhing §. 2. n. 3. de offic. Legat.

9° Quæres 2. Quenam sit potestas specialis legati à latere?

Resp. 1. Legatus à latere seu Cardinalis majorem, quam alii legati potestatem habet, ideoque eo velut digniore præfente, legatus missus, qui non est à latere, non potest exercere potestatem legationis suæ, sed ipsius officium, licet non omnino expiret, interim tamen quoad exercitium est suspensum, dum Cardinalis legatus ibidem moratur. cap. 8. de offic. legat.

10° Resp. 2. Legatis à latere concessum est, ut ratione muneris sui, adeoque jure ordinario, conferre possint beneficia, in provincia ad quam sunt destinati. cap. 1. in fin. dist. iii. in 6. Pirrhing. loc. cit. §. 3. n. 8. quare sicut Papa, ita & legatus à latere in sua provincia concurrit cum quolibet ordinario in collatione beneficiorum, ita ut inter eos sit locus præventioni, & legati collatio præferatur collationi ordinarii, si utraque eodem tempore facta sit. cap. 31. de præbend. in 6. alii tamen legati sedis apostolicæ, qui non sunt à latere, sive sint nuntii missi, sive legati nati, ex officio legationis sibi generaliter commissæ, nullam habent potestatem conferendi beneficia, nisi hoc ipsis specialiter sit concessum. cap. 1. d. iii. in 6. cap. 4. de supplend. neglig. Prælat.

11° Resp. 3. Quamvis legatus a la-

tere possit conferre beneficia, id tamen non extenditur ad ecclesias cathedrales, regulares, aut collegiatas, vel etiam dignitates, quæ in cathedralibus, post episcopatum majores sunt, & per electionem capitularem conferuntur, has enim legatus suæ ordinationi, collationi, provisioni, aut dispositioni, reservare aut se immiscere, vel electores impedire non potest, quominus libere, cum ecclesiæ vacabant, eligere vel postulare possint, & quidquid contra actum fuerit, eo ipso irritum fit & inane. cap. 4. in Princ. d. iii. in 6. Ratio est, quia id cederet in præjudicium electorum, quorum juri nec ipse Papa facile derogare solet, sed liberam eis eligendi potestatem relinquit. arg. cap. 16. §. illis vero. de præbend. in 6.

Resp. 4. Legatus a Latere nequit conferre beneficia a summo Pontifice suæ collationi reservata, sive generaliter sive specialiter, absque speciali ejus mandato, nam in reservatis scdis Apostolicæ legatus se immiscere non potest. cap. 4. de offic. leg. nec beneficia vacantia in curia. cap. 2. de præbend. in 6. nec etiam potest legatus Papæ conferre beneficia litigiosa. arg. cap. 1. & 2. ut lite pendente. quæ non ab aliis, quam à Papa conferri possunt.

Corollarium. Quæ hæcenus dicta sunt de legatorum potestate conferendi beneficia, probabilius non procedunt, quoad illa beneficia intra 6. menses alternos assignatos per concordata, Germaniæ ordina-

dinariis collatoribus, eos praeveni-
endo; quia haec concordata Nico-
lai V. cum Natione Germanica ha-
bent rationem pacti, cui nec sum-
mus Pontifex derogare solet. Lay-
man. *in cap. dilectus. 6. n. 2. de off. legat.*

¹² Resp. 5. Legatus à latere, vel qui
potestate legati à latere missus est,
etiāsi Cardinalis non sit, à die e-
gressus sui ex urbe usque ad diem
reditus in urbem potest absolvere
quoscunque clericorum, aut eccle-
siasticarum personarum percussio-
res ab excommunicatione contracta,
etiā propter percussione[m] enor-
mem, siue illi sint de provincia, ad
quam missus est legatus, siue de
alia, etiā post legationem fini-
tam, dummodo à summo Pontifice
non sit revocatus. Colligitur ex
*cap. 9. cap. 4. de off. legat. Molina. tract.
de Justit. disp. 9. n. 4.* idque introdu-
ctum est tum ob reverentiam Apo-
stolicae sedis, cujus vices gerunt ta-
les legati, tum in favorem anima-
rum, ut periculum morae evitetur.
Non tamen potest talis legatus ab
aliis excommunicationibus Papae
reservatis absolvere, sine speciali
concessione seu mandato, quia in
istis exorbitantibus & prohibitis non
debet fieri extensio de casu ad casum
non expressum. Abbas *in cap. penult.
n. 4. de offic. judic. delegat.*

Quæres 3. Quid proprium sit legatis
missis seu Nuntiis Apostolicis?

¹³ Resp. Nuntius Apostolicus præ-
ter excommunicationem, à subditis
suae provinciae vel etiā Advenis in
sua provincia per injectionem ma-

nuum in clericos contractam, à
qua absolvere, potest etiā aliqua
leviora in legationis indulto non
comprehensa, facere. *Per text. in
cap. 9. de offic. legat. & ibidem Panor-
mitanus n. 6. cap. 6. de praesumpt. cap.
18. de accusat.*

Quæres 4. Quid proprium sit legatis
natis?

Resp. Eis proprium esse, quod¹⁴
eorum potestas non sit personalis,
velut est potestas cæterorum lega-
torum, sed realis atque in succes-
sore in dignitate transitoria *cap. 13.
de Privileg.* cæterum legatus natus
nequidem provinciales subditos
absolvere potest ab excommunicati-
one lata in percussorem clerici, quia
alias tales percussores nunquam de-
berent pro ab absolutione petenda
adire Papam, cum haberent præ-
sentem superiorem, qui eos absol-
vere posset, & sic clerici illius pro-
vinciae perderent privilegium ca-
nonis.

Porro legatus natus olim in Ger-¹⁵
mania nostra erat Archi-Episcopus
Magdeburgensis, nunc autem est
Salisburgensis; in Anglia Archi-
Episcopus Cantuariensis, in Italia
Pisanus, in Gallia Rhemensis, in Hi-
spania Toletanus, in Polonia Gnesn.

Corollarium. Omnes isti legatis¹⁶
Apostolici in Provinciis ad quas
sunt deputati, vices Papae gerunt, &
loco ipsius ordinariam jurisdictionem
in omnes de Provincia exercent,
atque Apostolica autoritate fun-
guntur, ideoque vicarii Papae sunt &
dici possunt, *cap. 1. in fin. de off. legat.*
§. IX.